

Prisluhniti sebi

Prispevki tretje skupine udeležencev delavnic s področja knjige in razvoja pismenosti

Mentorica Cvetka Bevc

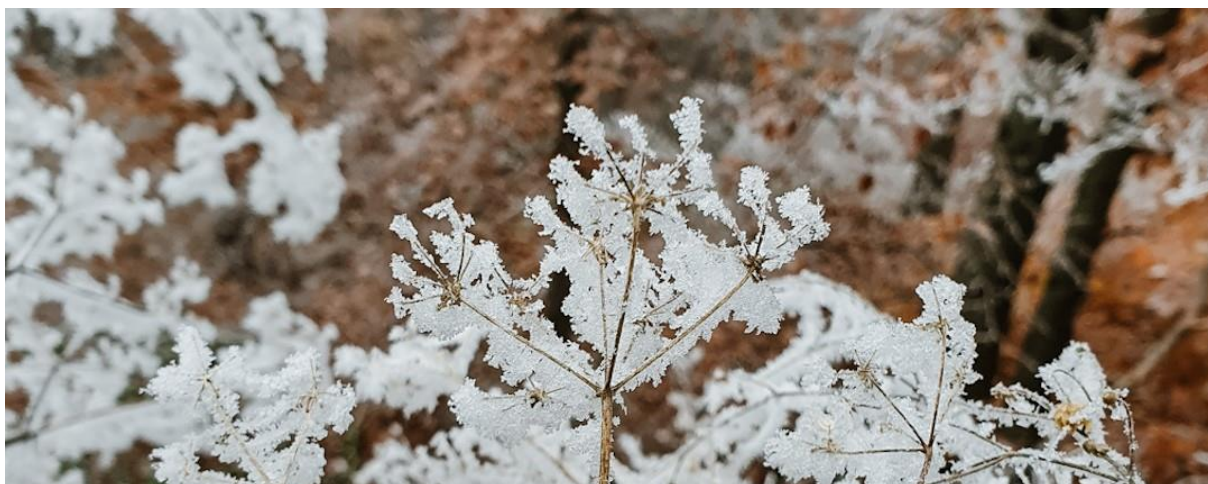

Foto: Klara Šulek

Kazalo

Uvod	2
Številke	3
Ples resnice	5
Svoboda	6
Sodobna	7
Udobje	8
In spet	9
Dilema črne ovce	10
Meni že ne	11
Čemu	12
Zmeda	13
Spremembe	14
Moje Pohorje	15
Dvorec Wintenaw	16
Neznano kam	17
Moje počitnice	18
Predsodki	19
Zgodba o zlati ribici, ki to ni bila	21
Potovanje	22
Avtobus	24
Mala zgodba	25
Na vrtu	26
Navijačica	27
Radovedna soseda	28
Moj spomin	29
O umetnosti	30
Potopisnemu predavanjuu <i>Sveti kraji Amerike</i> ob rob	31
Moje praktično usposabljanje	32
Ne!	33
Dron in balon (odlomek)	35
Ob Dravi	36

Za uvod

Ko smo se z udeleženci delavnic s področja knjige in razvoja pismenosti že nekajkrat srečali, smo se pogovarjali o tem, kaj so na srečanjih pridobili zase. *Bolje slišimo sami sebe in si prisluhnemo*, so rekli. Bržkone to ni bilo le zaradi naših pogovorov in branja literature. Ali njihovih prvih poskusov pisanja zgodb in pesmi. Mogoče je šlo pri tem za to, da so svoje delo vzeli zares. Čeravno je prvi del delavnic potekal preko zooma, so brali zabavne zgodbe Ephraima Kishona, se nasmejali ob *Pojočem zaboju* Frana Milčinskega Ježka in prisluhnili njegovim šansonom, se zamislili nad *Novo butalsko čitanko* Vinka Möderndorferja, se čudili Boccacciovem *Dekameronu*, v sebi iskali odmeve na črtice Zofke Kveder ... in govorili o knjigah, ki so se jim vtisnile v spomin. Spet drugače jih je nagovarjala poezija od Toneta Pavčka in Gregorja Strniše do Jerneja Županiča in nepalskega pesnika J. D. Sharme. S poezijo slednjega so potovali v daljne kraje, na potopisnem predavanju so se z Igorjem Štrucljem podali na svete kraje Zahodne Amerike. S Ferijem Lainščkom, ki je prav tako bil gost na delavnicah, so поблиže spoznali njegovo ustvarjalnost. In predvsem ustvarjali tudi sami. Zbirka *Prisluhnimo sebi* prinaša le del tega, a kljub vsemu ponuja vrsto zgodb, pesmi, spominskih zapisov, utrinkov in razmišljanj.

Nekateri udeleženci so se prvič po mnogih letih, odkar so zapustili šolske klopi, spopadli s pisanjem. Spet drugi so znova odkrili veselje do poezije. Nekateri so nadaljevali s pisanjem in se podali v nove pokrajine. Se zavedali, da niso le številke, kot lahko preberemo v uvodni zgodbi *Številke*. Se v pesmih spraševali o tem, kaj pomenijo resnica, svoboda, pravica in sodobno življenje. Zgodba *Dilema črne ovce* nagovarja bralca k tehtnemu razmisleku, podobno kot pesmi *Meni že ne, Čemu?* in *Zmeda*. Kako pozorni opazovalci sveta okoli sebe smo lahko, nam izpričuje zgodba *Spremembe*; v *Pohodu na Pohorje* si bralec nehote zastavi vprašanje, kaj njemu pomenijo sprehodi v naravo. Pesem *Dvorec Wintenaw* mu pred oči priključuje preteklost in *Neznano kam* v njem odpira vprašanja večnosti. Zgodbe *Moje počitnice*, *Predsodki*, *Zgodba o zlati ribici, ki to ni bila*, *Potovanje* in *Avtobus* pripovedujejo o spominih, potovanjih in počitnicah, drobni utrinki iz vsakdana so podani v zapisih *Mala zgodba*, *Na vrtu*, *Navijačica*, *Radovedna soseda* in *Moj spomin*. Modre misli zavejejo iz razmišljanj o umetnosti, v zapisih o potopisnem predavanju in o praktičnem usposabljanju v okviru BPSA. Kako pomembno je reči *Ne!* kriči pesem z istoimenskim naslovom, kako posebno je lahko potovanje v nebo pa razkriva odlomek iz zgodbe *Dron in balon*. Sklepna pesem *Ob Dravi* se zaključuje z verzoma *Greš samo naprej./Do cilja*. Veliko notranjih svetov je ubesedenih v zapisih. Veliko občutenj je v njih privrelo na plano. In porodilo vrsto novih spoznanj.

Udeleženci, tako kot vsak med nami, imajo svoj cilj. Dobiti zaposlitev, najti ljubezen, odkrivati neznano in ne izgubiti poguma ... A če prisluhnemo sebi, nam je ta cilj bliže. Kajti potovanje se vsak dan znova šele začneja ... Vso srečo na poti!

Cvetka Bevc, pisateljica, mentorica

Številke

Ko se je Vesna ustavila pred oglasno tablo lokalnega zavoda za zaposlovanje, zavarovano s tako debelim steklom, kot bi se kdo bal, da bo na ogled postavljeno odtujeno, se je za trenutek vprašala o smiselnosti svojega početja – iskanja službe.

Pa ne da jo je obšel dvom zaradi ponujenih del z vsemi možnimi pravili, kontakti in nepotrebnimi podatki, blede natisnjenimi na slabem papirju, ki za nameček niso ponujala ničesar novega?

Kaj sploh počnem pred to tablo, se je vprašala, in ko je hkrati globoko v žepu otipala telefon, jo je prešinilo, da nenazadnje ljudje že nekaj časa živijo v digitalni dobi. Na svoji multifunkcijski napravi, taistem telefonu v taistem žepu, je imela naloženih kar nekaj aplikacij, s katerimi bi lahko vplivala na družbeno življenje, družabno življenje, svoje življenje, pa še na poslovne obveznosti, če bi jih v tem trenutku kaj bilo.

Preštela je oglase. Bilo jih je osem. Osem.

Kar je bilo natanko toliko, kot je bilo z njo vred ljudi v skupini brezposelnih, ki se je usposabljala za trg dela in vztrajala v pridobivanju profesionalnih veščin ter iskanju samospodbude za pisanje tisoč in ene prošnje za zaposlitev.

Pa saj gre za obstanek, je v sebi zaslišala glas psihoterapevta. Pripomba je bila na mestu, čeravno tega v resnici nikoli ni izrekel.

Mogoče pa tudi ne, je v že v naslednjem trenutku nasprotovala sama sebi.

Česar Vesna ni vedela, je bilo, da je v tistem dnevu pognala kolesje številke v mikrokozmosu njihove skupine brezposelnih. Naštela je osem zaposlitvenih oglasov, do prvega mimoidočega, ki ga je pozdravila, je naredila dvesto štiriintrideset korakov.

Miran, kolega iz skupine, je najprej na kolobarje narezal dvanajst krompirjev, takoj zatem pa v bližnjo posodo ubil še prav toliko jajc.

Katarina, s katero je Vesna večkrat poklepetala pred zaposlitveno tablo, je kmalu zatem, ko se je na dnu Miranove posode v morju sluzastih beljakov zbleščal še zadnji rumenjaki, odprla vrata svojim sončkom. Tako je imenovala svoje varovance v zavodu za ljudi s posebnimi potrebami, kjer je opravljala praktično usposabljanje. Nikoli jih ni preštela, ni hotela vedeti, koliko jih je vseh skupaj. Niso številke, saj jih je vendar klicala po imenih.

Marko, ki je Vesno večkrat povabil na kavo, je sedel pri improviziranem vhodu v galerijo, preurejeno zapuščeno tovarniško halo. Z imeni obiskovalcev si ni belil glave. V službeno poročilo je zapisal: *Število obiskovalcev 7, število grafik 43, število opravljenih ur 6*. In sam zase dodal: »Sedem pokajenih cigaret.«

Milica in Barbara sta bili v skupini tisti, ki sta ves dan zlagali: škatlo nad škatlo, potem nekaj v škatle in nato spet škatlo nad škatlo.

»Si jih preštela?« je Milica vprašala Barbaro.

»Samo tega se mi še manjka, pa bi se mi res zmešalo!« je nejevoljno dogovorila Barbara.

In tako je šlo vse do popoldneva. Enako vprašanje, enak odgovor in brez števila škatel.

Marjeta je Vesni večkrat razlagala, kako uživa na svojem usposabljanju. Na sprehod okrog stavbe je tisti dan odpeljala že tretjega starostnika. Kar je bilo vsekakor boljše kot čiščenje straniščnih školjk, kar je počela še nedolgo nazaj. In jih nikoli ni štela. Vedela je le, da ima njen nekdanji delodajalec dva hotela, dve gostilni, dve restavraciji in dve zaposleni. In da mora biti vse čisto.

Tudi Tina je bila v znamenju dvojek. Šla je po svoja dva otroka, ki sta bila v varstvu blizu parka, kjer je sedla na klop. A bila je dvajset minut prezgodnja, zato si je po nasvetu nekoga iz skupine v bližnji pekarni kupila burek. A ni bil tako dober, kot je zatrjevala Vesna, zato je vrhnjo suho plast zmetala pticam. Ob tem je naštel enainštirideset golobov, tri vrabce in eno vrano, ki je od daleč opazovala pernato gostijo.

Aljoša je sedel doma in razmišljal, katero fotografijo naj na naslednjem srečanju skupine pokaže Vesni, da jo razveseli s počitniškimi doživljaji. Brskal je po računalniku, odpiral datoteko za datoteko, nazadnje odkril fotografijo, ki jo je posnel neko vročo popoldne na Mediteranu. Na njej je bilo osemindeset motoristov in motoristk, ki so na skuterjih in vespah nekam drveli. S trpkostjo se je zavedel, da nikoli ne bo izvedel, kam in čemu naproti so takrat brzeli. In da je to dojel šele zdaj.

V trenutkih, ko je zaključeval svoje pisanje, je mesto štelo 94.370 prebivalcev, vsaj nekaj tisoč duš pa se mu je v tistem trenutku približevalo, a sočasno od njega tudi oddaljevalo.

Ko se je skupina brezposelnih proti večeru sestala, se je Vesna z nasmehom nagnila k Petri, ki je deset dni nazaj dopolnila triinštrideset let..

»Kaj si počela te dni?«

»Nič,« je odgovorila Petra in se potegnila vase.

Nato se je osem ljudi pogreznilo v molk. Zavlada je tišina. Zmotilo jo je zvonjenje Vesninega mobitela v žepu.

Toda njena čarovnija številčk s tem ni bila končana. Šele začela se je.

Aljoša

Ples resnice

Postaven stas, eleganten hod,
nad njo je le nebesni svod.
Zlati čevelj, diamantni sijaj,
korak naprej in v krog nazaj.

Pogled v levo, v desni bok,
ne manjka niti vroč skok.
Ob plesišču družba zbrana,
resnica plesa vsem je znana.

Neverno skupnost skrito čisla,
če je to resnica pristna.
Ali sta ta blišč in sijaj
le plašč ogrnjen, lažni raj.

Vesela družba v dvomu se ujame,
zato pravica sestra reč prevzame.
Razredči in razblini suma strup,
bridko požene laž v obup.

V mračnem kotu stran lučaj,
pojava sama, grozna da le kaj.
Srepeč pogled ne kaže kam,
zgrbljen trup nikomur znan.

Čez podij hladen piš zaveje,
krivica starka cinično se smeje.
Skrivnost, čemernost, in ne sijaj,
dobiva prednost, nov značaj.

A/eš

Svoboda

Stopaš v prestižni obleki dežja,
puščaš sledi v sferi galaksije.
Duh imaš po listnatih gozdovih,
da zibaš klasje v vetru,
si zaobljubila se soncu,
prišla si ob prvem mojem stoku.
Sestra diha.
... si spokoj mrtvega nasmeha,
obleke sive te opevajo z rdečimi noski.
V soteski si bila, s Franjo govorila.
Ti, ki si samo moja,
moja, ena in edina,
nesmrtno ljubljena Beethovna melodija,
si kača iz pajčolana okrog Triglava,
ni ti mar za navodila,
si plemkinja mila.
Vsi te poznajo,
si dama s kamelijami,
si pesem sužnjev.
Navdihnila si mnogokaterega
maršala mavričnega materiala.
Srčika moja, ob tebi še kamni cvetijo.
Moja, moja.
Prosta si kot melodija,
večna potreba galeba.
Včasih želvi si podobna.
Si moja koža.
Moja, moja oda radosti.
Enigma misli.
Slutim, moja si, moja, svoboda.

Estera

Sodobna

Nihče nikomur v obraz,
komaj za hrbtom povzdignejo glas.
Večina jih samo na svojo korist gleda
in seveda je navidezno boljši od soseda.

Predlagam, da v ustavo se metla doda,
da vsak svoje pomete, preden drugje vohlja.
Pa je nekateri niti ne znajo več v roki držati,
saj menijo, da so preveč pametni, lepi, bogati.

Nobene odgovornosti od vrtca naprej,
otroci rasejo skorajda brez mej.
Najpametnejši, najboljši, nadarjen, junak,
če si povprečen, si danes bedak.

Humanost, morala, človečnost so sirote,
ker danes materialistične so vrednote.
Zemlja pa se kar naprej vrti,
čeprav na zadnjih vzdihljajih, se zdi.

Narava nam vsem resnico kaže,
že davno šli smo s prave poti,
kjer iskreno srečni lahko bi bili.
Ne samo jaz, tudi ti, mi, vsi!

Nina

Udobje

Nimam poguma stopiti s poti,
udobno naj bo, kot se spodobi,
kot moja mama želi,
kot nas že vrtec uči.

Srce pa izbira pot, ki je ni,
gazim po snegu z bosim korakom,
a ponižno sklonim glavo
in spet izberem preizkušene smeri.

Udobno kot zofa
moje življenje se zdi.
Nihče ne vidi trnja,
ki prebada kosti.

Otroka premalo se danes uči:
prevzemi odgovornost,
vzemi vendar zalet,
poleti, kamor srce ti želi.

Četudi padeš, vsaj poskusil si.
Brez vaje nihče ne poleti.
In kasneje ne očitaš si –
kaj bi bilo, če bi le upal si?!

Nina

In spet

Prvič, ko sem postala Kraljica,
začela sem iskati, kaj je moja pravica.

In če je ne najdem, poskusim
znova in znova
in spet.

Zvezdana

Dilema črne ovce

Nekje tukaj, nekje v delčku tega časa in prostora, v varnem zavetju čredne misli in ograde skupnost ovc mirno sledi svojim ciljem, svojim pravilom in protokolom.

Zdi se, da zadovoljno ustvarjajo neki smoter, še več, celo našle so ga in ga družno izpolnjujejo. Le tu in tam kakšen član skupnosti hipno dvigne glavo, a jo že v naslednjem trenutku nezainteresirano spusti. Občutek sožitja in mirnega sobivanja še dodatno utrjuje pritajen zvok žvečenja polsuhih bilk in polglasno meketanje, ki prodira tudi onkraj začrtanih meja. Družba deluje strpno in usklajeno, zdi se, da celo na videz demokratično, in kakor da bi mir in spokoj našla svojo identiteto. Še veter, ki kot nadzornik privede prek širjav in gorskih verig, se za trenutek presenečeno upočasni, preden hrupno odpleše naprej. Za seboj na videz ne pusti ničesar, kakor da ga sploh ne bi bilo, a v glavi črne ovce komaj zaznavno in tiho spremeni tok misli. Trave postajajo vse bolj oguljene, zbledele in stokrat prežvečene, simfonija meketanja se sprevrča v pritoževanje in ogovarjanje, razjeda dvoličnosti trga vezi skupnosti, ograda pa vse bolj duši in omejuje.

Nekaj se zaiskri ... za njo bi morala biti prava svoboda, za njo so širine in neodvisnost, za njo so trave bolj zelene, sočne, neizmerne. Kratek skok mislim potrdi, ovrže še zadnje dvome in zajame življenje v polnosti. Meja ni več, pravil več ni, a tudi veter se ne zaustavlja več. Tisti veter, tako znan in prijazen, sedaj kaže povsem drugi obraz. Neusmiljeno reže in viharno spreminja krajino, ne prizanaša nikomur in ničemur.

Prvič soočena s smrtjo, z zadnjimi močmi s tresočim glasom moleduje: »Me ne prepoznaš?«

Veter ne odgovori.

»Od kod ta bes?«

Veter ne odgovori.

»Čemu ta srd in maščevanje?«

Veter le odgovori: »Tako kot tebe v tvoji staji, tudi mene vodijo pravila in življenje!«

Črna ovca še zadnjič spusti glavo. Nemočno.

Aleš

Meni že ne

Meni že ne, meni se to ne more zgoditi,
v moje življenje, ne moreš kar priti.
Ne moreš mi brez dovoljenja ukrasti srca,
ne v mojem ne v tvojem ni prostora za dva.

Si kot deževnik sredi puščave,
sredi Indije goveje juhe vonjave.
Razum te sovraži, v peklju se praži,
srce si želi, da čas nazaj zavrti.

Preklet bodi ta davni dan,
v meni od takrat divja orkan.
Kakor obrnem, nikdar sreče ni,
ker srce razpada, ko se deli.

Nekoč razigrana, srečna, vesela
sem v tej agoniji povsem ovenela.
Želim se osvoboditi
in znati spet sebe ljubiti.

Nina

Čemu?

Čemu enačiš dež z očmi?

Odkriti želiš nešteto dlani.

Čemu bežiš?

Čemu lebdiš, v sanjah kričiš?

Smeje se vsako jutro zbudiš.

Čemu ogenj?

Čemu drhtiš, usode se dotika bojiš?

V pravljici se ne vidiš.

Čemu meč?

Čemu stisk rok?

Od krvi ostrina.

Tvoja bi bila, nikoli se odkrila.

Čemu ti?

Čemu poljubljaš niti škrlatne?

Ko še sama ne veš,

bodisi škrlatne

bodisi blatne.

Estera

Zmeda

Gozdovi poleti
pomirjajo misli, pomirjajo telo.
Gozdovi pozimi,
šumenje pod nogami,
šumenje dreves,
tiho šepetanje njihovega pomenka.
Gozdovi brez meja.
Izginja moč zime,
sneg le tu in tam,
ni beline, le temna drevesa.
Gozdovi, zavetje živali,
priprave na zimsko spanje,
petje ptic, ki jih sploh ni.

Nataša

Spremembe

Poletje je. Skozi okno opazujem sadovnjak pod Kalvarijo, samo majhna cesta me loči od njega.

Zagledam srnico, ki se pase na travi. Zaslišim pok. Zajček se v visoki travi skriva pred lovci. Drug ob drugem z naperjenimi puškami hodijo proti njemu. Zajček zbere pogum, zdirja mimo njih in izgine. Vsi stanovalci bloka, ki skozi okno spremljamo zajčkov pobeg, navijamo za zajčka. Lovci ga ne najdejo.

Jesen. Odpravljam se v šolo. Nekaj ljudi v sadovnjaku zažiga pokošeno travo. Vonj me na nekaj spominja. Na neko preteklo življenje, ko sem kot mladenka, oblečena v obleko in predpasnik, stala zraven ognja, gledala v daljavo in bila srečna.

Pozimi sneg pobeli sadovnjak. Komaj čakam na pomlad. In sem zadovoljna ob čudovitem pogledu na cvetoče jablane.

Teja

Moje Pohorje

V poletnih dneh se rad odpravim na Pohorje. Čeprav se poleti tam sprehaja veliko ljudi, sem sam s svojimi mislimi. Pohod mi zbistri glavo in me pomirja. Lahko občudujem naravo in še nekaj naredim za svoje zdravje. Kadar med sprehodom naredim pavzo, včasih srečam kakega znanca in poklepetam. Rad imam tisti občutek, ko pridem na vrh, še bolj pa, ko se spustim z njega. Ker vem, da sem nekaj naredil zase.

Udeleželec

Dvorec Wintenaw

V 16. stoletju zraste graščina mogočna
s krasnim parkom, vodnim jarkom, poznobaročna.
Po njej se sprehajajo plemiške rodbine,
Herbersteini, Auerspergi in, glej jih, Ursine.

Koliko je zgodb skritih v sobanah
za zaprtimi vrati o dvornih damah.
Danes le senca vsega prestiža,
jarek brez vode, hodniki brez blišča.

Klara

Neznano kam

... prašna pot, starec, oblečen v plašč, vleče noge neznano kam.

Sonce ga želi sleči, vendar zaman.

S kolesom švignem mimo, naenkrat se pot konča na robu suhega listja.

Pot si utiram tja, kjer voda v spokoju odrezana od sveta biva.

Korenine štrleče molijo z vseh strani, objemajo zemljo, skozi dere curek vode.

Vonj pečene koruze se vije ob truplu ogromnega drevesa.

V terasah voda spi, mrčes listje krasi ...

Stoje opazujem nežno korakanje ptic.

Neznano kam, skoraj me spodnese kaos tišine.

Skrivni svet nasproti hidroelektrarne.

Bela materija zemlje sije ob poljubu sončnih žarkov.

V tančico pajkove mreže se zapletem z očmi.

Muha ali jaz? To so skrbi.

Zefir, brat medene rose, ki tu živi, se mi zaleti v lice.

Prišepne mi: »Rad tečem z reko in pišem knjigo večnosti.«

Estera

Moje počitnice

Ko sem bila otrok, smo se z družino nekoč odpeljali na morje. Pot do Zadra je bila dolga, pol vožnje sem prespala, pa še v pristanišču smo morali čakati na trajekt. Z avtomobilom smo zapeljali nanj, izstopili iz vozila in se sprehodili do zgornje etaže, kjer so že sedeli drugi potniki. Bala sem se, da se bo trajekt prevrnil.

Končno smo se izkrkali na otoku, vozili smo se naokoli in iskali naš apartma. Kočno smo ga našli. Izmučeni od vožnje smo komaj čakali, da se odpočijemo. Toda apartma sploh ni bil pravi! Od groze sem skoraj padla na rit. Bila je malo večja soba z eno samo veliko posteljo. To še ni bilo vse. Morje sploh ni bilo tako blizu, kot so nam obljubljali lastniki. A vsaj bazen je bil v bližini. Vendar kakšen! Iz njega je smrdelo, poln je bil umazanije. Sploh ga niso očistili, čeprav so staršem to obljubili. Obupani smo čakal na večerjo. Naj bo vsaj taokusna.

Ure so se med čakanjem vlekli, a čas za večerjo je le prišel. Večerjo? Saj sploh nismo vedeli, ali bi jedli ali ne. Na mizo so bili postavljeni zeljna solata, meso in napol kuhan krompir. Kaj smo hoteli drugega, kot da smo pojedli, kar nam je bilo ponujeno. In ni bilo dobro. Nato smo se v vrnili v tako imenovani apartma.

Zjutraj sem se zbudila vsa popikana od komarjev. Koža me je grozno srbela. Potrebovala sem kremo, ki bi ublažila srbenje. Vedno huje je bilo. Morala sem k zdravniku, ta pa je bil v Zadru.

Znova smo se vkrcali na trajekt. Zdravnik je napisal recept, po zdravilo smo šli v lekarno. Toda gospa v vrsti pred nami je kupila zadnji odmerek. Vožnja je bila zama.

Kljub vsemu sem si želela, da bi še ostali na morju.

»Ni govora!« je rekla mama.

Še isti dan smo odšli.

Patricija

Predsodki

Pred davnimi časi, ko še ni bilo toliko klimatskih naprav, se je sonce odločilo, da bo nadpovprečno darežljivo z vročino. Sredi mesta in razbeljenega betona se niti zvečer ni ohladilo. Čeprav obožujem poletje, sem se želela vsaj eno noč naspati. Moj Robert, takrat sva se komaj spoznavala, je doma z vasi in kako sem mu samo zavidala, ko je v hladnih večerih lahko posedal pod starim hrastom nedaleč od domačije. Najverjetneje je bilo vreme krivo, da me je že po nekaj zmenkih povabil na morje. In najbrž sem prav zaradi vročine privolila.

Na hitro sva rezervirala hotel v majhnem mestecu v Črni gori. Odhod je bil predviden čez nekaj dni, a bilo je še dovolj časa, da so naju od povesod zasule informacije, kako nevarno je lahko tam. Robert je kupil celo posebno napravo za zaklepanje volana, ko je slišal zgodbe o ukradenih avtomobilih. In skoraj je odpovedal letovanje! A vseeno sva se odpravila na pot in že vožnja z avtomobilom je bila zgodba zase. Nešteto prepadov, ozkih cest in domačinov, ki so po njih divjali kot kamikaze. Ni čudno, da je ob cestah stalo več nagrobnikov kot na kakem vaškem pokopališču. Na cilj sva prispela živa in zdrava. Hotel je bil nov, kot je obljubljal turistični katalog, tako zelo nov, da delavci še niso uspeli obesiti lestencev, s stropa so visele gole žarnice, na oknih so bili ostanki barv, katerih vonj me še danes spominja na tiste nepozabne počitnice. Poiskala sva skrivališče za potna lista in denar. Avto sva parkirala pod balkon in zaklenila volan. Sprejela in izvedla sva vse varnostne ukrepe, ki so nama jih svetovali prijatelji za varnejši dopust v nevarni Črni gori.

Naslednji dan sva se odpravila na Kleopatrino plažo, dosegljivo le s čolnom. Podjetni domačini so za en evro ponujali prevoz v obe smeri – najraje so videli, če so turisti plačevali v evrih, kar so oglaševale table z napisom EU. Na plaži sva v pesek varno zakopala denar in hotelski ključ ter se brezskrbno kopala. Ko sva postala lačna, sva se z istim gospodičem odpeljala nazaj do obale, kjer je bil najin hotel. Šele ko sva želela vstopiti v sobo, sva se spomnila, da sva pozabila ključ. Prebledela sva. Kaj pa zdaj? Za trenutek sem odmisllila vse zgodbe o domačinih (ki nas vidijo le kot denarnice na dveh nogah in gledajo le na svoj profit) in poprosila mladega voznika, če me lahko še enkrat zapelje. Žal pa nimam denarja, ker je ostal zakopan. Črnolas in modrook mladenič se je mojim težavam nasmejal in me kljub gneči in vrsti sprejel na prvo vožnjo. Robertu pa je naročil: »Janez, ti pa tu počakaj.« Na srečo nisem imela časa za razmišljanje in sem hvaležno sprejela pomoč. Voznik se mi je med potjo ves čas smejal in sicer kratka vožnja je bila zame predolga. Komaj smo pristali, sem se pognala iz čolna proti mestu, kjer naj bi bil zakopan najin zaklad. Toda nanj je nekdo že položil brisačo. V slovenščini sem nekaj zamomljala, odmaknila brisačo in v prvem poskusu našla ključe in denarnico. Vrnila sem se do čolna, adrenalin je počasi popuščal. Vozniku sem od sreče ponujala v zahvalo nekaj evrov, pa jih ni hotel sprejeti. Že od

daleč sem nasmejana mahala Robertu. Bila sem ponosna, da mi je uspelo. Toda brez prijaznega voznika mi ne bi.

Z Robertom sva si v bližnjem lokalu naročila šampanjec in nazdravila Črnogorcem!

Nina

Zgodba o zlati ribici, ki to ni bila

Pozno vroče poletje nekje na obali slovenskega morja se je že zdavnaj prevesilo v spokojnejšo, mirnejšo, predvsem pa temperaturno dosti bolj sprejemljivo jesen. Ne gre prezreti tudi razkošnosti, kajti narava pač ciklično neutrudno postreže in obdari s svojimi stvaritvami.

V zavetju prijetne sence na terasi majhnega apartmaja se mi vsiljivo vrine misel, vprašanje, ali to počne samo zaradi lastnega obstoja, ohranjanja in preživetja ali pa ima tudi kakšen dobrodušen namen nesebičnega obdarovanja, namenjenega nam, spremljevalcem in uživalcem te ustvarjene sladkobe in zdravja. Začnem grobo, ali pa tudi ne, razmišljanje, da ima vsaka živa celica tri osnovne potrebe ali nuje. Potrebo po obstoju, preživetju in potrebo po lastnini, ki ga omogoča, v glavnem po prostoru in hrani, ter potrebo po razmnoževanju. Humorno v sebi pripomnim, kje bi tukaj lahko bil prostor za kulturo ali pa je slednja res rezervirana samo za človeka in je ta razlika edina bit, meritum, ki nas determinira.

Nič, pustim na miru olive in mandarine, naj same poiščejo odgovor, pozornost mi pritegneta podvodna maska in kamera ter želja po raziskovanju podvodnega sveta, ki pa, roko na srce, naj ne bi bil več tako biotsko raznolik, kot bi lahko bil ali pa je bil včasih. Svetle izjeme naj bi bile še nekatere omejene zaplate, ki pa moji opremi in potapljaškimi ter ostalim veččinam niso dostopne.

Nov svet me torej sprejme medse, v tisti značilni tišini z rahlim pritajenim brnenjem v ušesih. Zdi se, da je ta svet popolnoma samosvoj in ločen, da živi po svoje, pa zopet neločljivo povezan z našim. Sivkasto dno, prekrito s kamenjem in tanko plastjo mulja ter praznim vodnim stolpom nad njim, deluje navidezno prazen, neživ, melanholičen. Bolj ali manj dolgočasen in ničev. Nakar preblisk, utrinek z neba, tiho, nevsiljivo, kakor da dokazuje zmotnost mojih depresivnih misli. Da. To je ona. Orada. Zlata kraljica. Presenečena kot sam, da sva si tako blizu v tej prazni širini, kot da oba razmišljava, češ, kaj pa ti tukaj, kakor da bi oba izgubila svojo jato. Za trenutek še pokaže svoj zlati znak ob očesu, zaradi katerega je dobila ime, in počasi, a odločno in nedosegljivo zdrsne stran. Doseže me občutek, da mi ne zaupa dovolj, da sumi, da bi se moje navdušenje sprevrglo v lovski nagon, ali pa ji ni do poslušanja mojih treh želja. Kakorkoli, za seboj pusti praznino in ničevost, pri meni pa vzhičenost in navdušenje. Slednje me ni zapustilo tudi nekaj dni kasneje ob slastno pečeni zlati kraljici na večernem krožniku. Konec koncev bi lahko uporabil tudi znani rek *volk sit in koza cela*.

Še namig zlati kraljici. Poskušaj se socialno aktivirati, tvoje mesto je v jati. Če nama bo uspelo, se nekoč zopet snideva. V sivi, gosti in nerazločljivi živi gmoti bi lahko postal preblisk, odsev sončnih žarkov s tvojega zlatega znamenja prepoznavni znak.

Potovanje

V času študija smo v Nemčiji obiskali proizvodnjo in razstavnih salonov vozil, kjer sem lahko spoznal začetek sestavljanja vozil znamke BMW in videl proces od začetka do končne izdelave vozila.

Proizvodnja je večinoma robotizirana, v procesu izdelave vozil so ljudje le redko prisotni. V salonu sem lahko videl končne izdelke vozil znamke BMW od avtomobilov do motorjev, razstavljeni so različni modeli, opremljeni z letnicami izdelave. Sodobna proizvodnja me je presenetila, saj nisem pričakoval, da bo človek v procesu tako malo potreben.

Udeleženec

Avtobus

December. V Mariboru niti ene snežinke, hlad pa takšen, da je med govorjenjem pred usti nastajala meglica. Z atom sva imela kovčke pripravljene za potovanje v Osanico, njegov rojstni kraj. Srbija.

Vprašala sem ga: »Kje za vruga je to?«

On: »To je Bogu iza nogu!«

Moje prvo potovanje v neznano z zavedanjem ...

Kot otrok sem že bila v Osanici, vendar tako majhna, da sem v spominu imela mozaik, ki sem dopolnjevala z domišljijo.

Odpraviva se na avtobusno postajo, odvlečeva kovčke in čakava. Ata kadi, ob prihodu šoferja ugasne cigareto in prične namesto njega tlačit kovčke v prtljažnik avtobusa. Vstopiva in sedeva. Takrat je linija potekala še preko Madžarske. Avtobus je bil zdelan, gretje podobno hladni goveji juhi. Zvita kot preste na sedežih sva se pokrila z bundami in v pogovoru premlevala, kolikokrat bova morala prestopiti, da prideva na cilj. Vožnja je trajala dolgo.

Na srbski avtocesti sem dobila občutek, da se vozimo vzvratno. Prebudila sem ata.

Šofer je zahreščal kot star radio: »Otvorio se gepek, treba da pokupite vaše stvari!«

Ata je bil v sekundi oblečen in pri šoferju, ki je vozil vzvratno in se pri vsakem kovčku ustavil, da smo lahko *pokupili naše stvari*. Ko smo vse *pokupili*, smo pot nadaljevali do Beograda, kjer sva morala z atom prestopiti na drugi avtobus, in sicer za Požarevac, potem za Petrovac in, kako ne, za Osanico.

Med prvim prestopom sem morala na stranišče. Naj omenim, da zime tam niso takšne kot pri nas.

Odpravim se, opazim čučalico in dobrih sedem centimetrov ledu na njej ter kvadratni meter ploščic z luknjo nekje na sredi. Jaz, najstnica, pa obute škornje s petnajstcentimetersko peto. Spravim se v tisti meter na meter prostora, na ledeno stezo, zagozdim noge ob rob sten, z eno roko se držim za kljuko in uspešno izpeljem cel kaskaderski trik ...

Avtobus do Požarevca je kasiral ogromno komentarjev: škrpucalo, kanta, konzerva ... Občutek sem imela, da se je nekdo pošalil in iz desetih avtobusov sestavil enega. Sedeži so bili vsi različni in kljub zimi zaudarjali po štali.

Ko sva sedla, sem rekla: »Ni šanse, foter, da prideva s tem sranjem do cilja.«

Ata me je potolažil: »Valjda bova.«

Zvoki, ki jih je spuščal avtobus, so bili, kot bi koza scala po plehu. In glej ga zlomka, avtobus crkne sredi polja. Šofer izstopi, nas zaklene in meni nič, tebi nič – odide. Vozilo brez gretja je zlagoma postajalo modna pista, vsi smo se pričeli oblačiti. Na drugi avtobus pa smo čakali dve uri.

Končno je pripeljal. Bil je kot iz trgovine. Hostesa, bonbončiči, gretje, vsi sedeži rdeči, rdeč tepih, po katerem se je hostesa lahko gibala in točila topel čaj in kavo. Seveda je bilo tudi stranišče.

Ata sem pogledala z velikimi očmi, odprtimi usti in ga vprašala: »REEESSNOOO?«

Ata: »Punca, tooo ti je Srbija!«

Seveda, avtobus.

Estera

Mala zgodba

Bila sem v trgovini. Za svoj nakup sem morala plačati sedemnajst eurov. Blagajničarki sem dala bankovec za dvajset eurov in čakala, da mi vrne drobiž. Toda ona je iz blagajne vzela bankovce za petdeset, dvajset in deset eurov ter nekaj kovancev.

»Gospa, to je preveč. Dala sem vam samo dvajset eurov,« sem ji rekla.

Šele tedaj je blagajničarka pogledala denar, ki sem ji ga dala.

Vrnila mi je drobiž. Nasmehnili sva se in se poslovili.

Ljudje, ki so čakali v vrsti pred blagajno, so prenehali klepetati. Zavladata je tišina.

Lyudmila

Na vrtu

Ljudski vrt je moj drugi dom. Tam se počutim sproščene, dobim polno motivacije za nove zmage. Ob prenosih tekem na Vrtu zavlada nepopisno vzdušje in vsesplošno navijanje. Najboljša tekma, ki sem jo doživel, je bila seveda večni derbi med Mariborom in Olimpijo.

»V zmagi ali porazu, soncu ali mrazu tvoja vojska tu stoji za tabo! Mi vsi smo Maribor!«

Tadej

Navijačica

Moj sin rad hodi na nogometne tekme, sodeluje v navijaški skupini Viole.

»Mama, pojdi z mano,« me je velikokrat vabil.

Končno sem se odločila in šla z njim. Navijanje me je popolnoma prevzelo.

»Tvoja mama je pa čisto noter padla,« so me pohvalili sinovi kolegi.

»Kako so dobro igrali,« pa sem rekla jaz s hripavim glasom.

Vsi okoli mene so se smejali, jaz pa sem bila dva dni brez glasu. Od takrat naprej sina vedno prosim, da naj tudi zame vzame vstopnico, ko gre na tekmo. Super vzdušje je, nasmejimo se in vedno se kaj dogaja.

Zvezdana

Radovedna soseda

Pred desetimi leti sva s fantom živela v hiši pri njegovih starših. Nekoč so za štirinajst dni odšli na dopust. Še ko je sijalo sonce, sva se odločila, da bova pred hišo pogledala film. En film se je nato podaljšal v celonočni filmski maraton. Okoli tretje ure zjutraj sva zaključila z zadnjim ogledom in prižgala luč z namenom, da se odpraviva spat.

Tedaj je prihitela soseda in dejala: »Sem videla, da sveti luč, in si rekla, o, gospa Irena je prišla z dopusta, moram k njej na kavo, da jo pozdravim.«

Ta stara koklja je spet tukaj, sem si mislila.

»Staršev še ni doma,« sem ji odvrnila.

Zavzdihnila je, se usedla za mizo in mi rekla: »No, potem pa mi lahko ti skuhaš kavo in bova malo poklepetali.«

Fant, ki je do tedaj le tiho poslušal, ji je zabrusil: »A vi sploh veste, koliko je ura? Ne morete se kar tako pojaviti na našem dvorišču in zahtevati, da se bova družila z vami. In to ob treh zjutraj! Pojdite domov in se vrnite, ko bo mama nazaj, ona vas ima raje kot midva.«

Soseda je nejevoljna odšla, a kaj ko se je z enakim izgovorom že čez nekaj ur vrnila.

Nataša

Moj spomin

Ko sem bil majhen, smo nekoč posvojili psičko. Očetu se je zasmilila, ko jo je našel na cesti, in jo pripeljal domov. Najprej jo je hotel odpeljati v zavetišče, pa se to na srečo ni zgodilo. Oče je upošteval mojo željo, da psička ostane. Dobila je ime Lara.

Ko je prišel čas, da odide na drugi svet, sem bil zelo žalosten. Poslovia se je za vedno. Mesec dni nisem mogel jesti.

Še danes, ko se spomni nanjo, mi je hudo. A vem, da nas moja psička Lara še vedno od nekod daleč čuva.

Tadej

O umetnosti

Mislím, da bi nam brez umetnosti bilo dolgčas, za našo družbo je absolutno zelo pomembna. Lahko nas zabava, kratkočasi, izobražuje, ozavešča ali pa tudi spodbudi k debati. Moja najljubša oblika umetnosti je zagotovo literatura. Knjige nam omogočajo, da se potopimo v nek drugi svet, spodbujajo domišljijo in širijo obzorja. Z njimi si večamo besedni zaklad ali pa se naučimo kaj novega. S knjigo mi nikoli ni dolgčas in nič ni lepšega kot pomladni popoldan, ko lahko s knjigo ležem na travo in se za hip izgubim v deželi vilincev, zmajev in pogumnih popotnikov.

Klara

Potopisnemu predavanju *Sveti kraji zahodne Amerike ob rob*

Indijanci so me od nekdaj zanimali, saj so bili pametni in lucidni, preden jih je pokvarila roka belcev. Za njihovo življenje me je najbolj navdušila sestrična, ki je konec osemdesetih nekaj mesecev živela z južnoameriškimi Indijanci. Žal se dobro zavedam njihovega sedanjega življenja, ki je zelo žalostno; pijača in plastična hrana.

Predavanje popotnika in raziskovalca Igorja Štruclja, ki nas je obiskal na delavnici, je bilo zelo izčrpno, s čudovitimi fotografijami, prikazom ritualov, med njimi potilnic, pa seveda s prikazom čudovitega naravnega okolja, v katerem živijo Indijanci v zahodni Ameriki. Najbolj pa me je navdušilo to, da si je predavatelj upal na tako dolgo potovanje.

Teja

Moje praktično usposabljanje

Na praktičnem usposabljanju v okviru BPSA sem delala kot pomočnica varuhinje v Domu pod Gorco. Pomagala sem zaposlenim in oskrbovancem, ki sem jih vodila na psihoterapijo in sprehode in jih pomagala hraniti. Vodila sem tudi tečaj ruščine in oskrbovancem pokazala film o svojem domačem kraju. Večkrat sem jih fotografirala in zanje naredila film, ki prikazuje življenje v domu. Zelo sem se morala potruditi. In z veseljem so si ga ogledali.

Ekaterina

Ne!

Ne dovoliš mi biti jaz.

Bodi svoja, vendar ne tega početi.

Takoj! Zdaj!

Jaz lahko, ti ne!

Jaz trpim, ti sploh ne veš, kaj je trpljenje.

Ah, ko bi vedela ...

V naših časih je bilo ...

Lačna si, jaz sem pravkar jedla.

Poslušaj!

Nisi samo ti! Še on je, jaz in ti.

Pazi!

Joj, joj, ne tako!

Kam greš sedaj? Zakaj?

A se ti zdi?

Ne bodi tako občutljiva!

Ne slišim,

kaj jecljaš, govoriš, kot da imaš cmok v ustih.

Razločno povej.

Nihče te ne razume.

Povej še enkrat.

Spet si občutljiva.

Ko sem jaz bila ...

Jaz sem se borila.

Ah, ti ne veš, kaj je življenje.

Rada te imam, grem v trgovino.

To je zate, vendar ni tvoje.

Nisi edina na svetu!

Si me slišala?

Čuješ? Tebi pravim.

Jaz sem zato tu! Ne ti!

Razmišljaj drugič.

Sedaj ni časa.

Boli?

To ni sedaj pomembno,

misliš, da mene ne boli?
Ti ne veš nič!
Ne smeš!
Ne, sem rekla!
Ne!!
A veš?
Ne vrti se ves svet okoli tebe!
Jaz nisem imela priložnosti.
Jaz sem bila sama za vse.
Jaz nisem imela!
Poglej, kaj vse imaš.
Bodi hvaležna.
Razumi!!
A lahko?
Seveda lahko. Kdaj drugič.

Estera

Dron in balon

(odlomek)

Takrat se je spomnil, zakaj si je želel kupiti dron. Ni bila samo lupina, ni šlo samo za dvigniti se nad vse. Šlo je za izgubljene trenutke, za vse tisto, česar ni nikoli doživel, pa bi se morda lahko prepričal, ali se je enako zgodilo tudi drugim. Preleteti meglo, posneti želod, kako pada z drevesa in tolče v listje in veje, zvok vode, ki se skozi počeni žleb zлива proti dnu stolpnice. Družinski prepir, ki iz kuhinje doni na balkon. Vse tisto.

Zato se je sklonil, fantiča, ki mu ni vedel niti imena, je nežno prijel pod roki in vprašal:

»Pa ti, zakaj si si ti želel balon?«

»Ker nimam kril! In ker sem hotel vse videti od zgoraj!« je odgovoril otrok.

»In če bi imel krila,« je mirno nadaljeval, »kaj je tisto, kar bi hotel videti?«

»Avtobus, ki pobira potnike! Pa debelajso, ki ji je pred trgovino na tla padel sladoled. Da vidim, ali joče. Naj joče, itak jih preveč poje, ker jo poznam! Kako vozijo vlaki pa kje je kaka nogometna žoga, ki jo je kdo pozabil in bi ostala meni. Veš, ko bom velik, bom pilot!«

»Pa ti, zakaj si žalosten?« ga je vprašal deček, se obrnil in v tistem trenutku v zrak spustil še drugi balon.

Nekaj časa so skupaj gledali za njim, ko se je slednjič obrnil in se hotel zahvaliti, mame in otroka ni bilo več.

Aljoša

Ob Dravi

Le utrinek korakov
do tebe v drugačen svet.
Umirjaš kaos,
potenciraš srečo.

Prinesem ti smeh in solze,
sreče in žalosti.
Si življenje, spovednica, vzor.
Prijateljica, tudi poslednji dom.

Počasi hitiš,
ne izdajaš skrivnosti.
Umažemo te z grehi,
s solzami ti dvigujemo gladino.

Na istem mestu zaljubljena laboda
in sveče žalosti.
Ti pa tiho, modro, nedotaknjeno nadaljuješ pot.
Ne spreminjaš smeri.

Greš samo naprej.
Do cilja.

Nina